

C-248/22. sz. ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2022. április 8.

A kérdést előterjesztő bíróság:

High Court (Írország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. március 1.

Felperesek:

Z. K.

M. S.

Ellenérdekű fél:

The Minister for Justice and Equality

[omissis]

[Az ügy megnevezése, fejléc, a felek kérelmei]

[omissis] [Az eljárás felfüggesztését és előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek az Európai Unió Bírósága elé terjesztését tartalmazó eljárási végzések]

[omissis] [Hivatalos cím]

A High Court of Ireland (Írország felsőbírósága) előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján történő előterjesztéséről szóló, 2022. március 1-jei HATÁROZATA.

[omissis] [cím]

AZ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALRA ELŐTERJESZTETT KÉRDÉS

- 1 A High Court of Ireland (Írország felsőbírósága) [omissis] ezennel azt kéri, hogy az Európai Unió Bírósága (EUB) az Európai Unió működéséről szóló szerződés

(EUMSZ) 267. cikke alapján előzetes döntéshozatali eljárás keretében vizsgálja meg az alábbi kérdést:

Tiltja-e a 2004/38/EK tanácsi irányelv, hogy a munkavállalóként az irányelv alapján őt megillető, szabad mozgáshoz való jogát jogszerűen gyakorló [európai] uniós polgár különélő házastársával egyidejűleg ezen uniós polgár *de facto* tartós élettársa is származékos tartózkodási joggal rendelkezzen?

A FELEK

- 2 A High Court (felsőbbíróság) [omissis] előtt folyamatban lévő eljárás felei [ZK, MS felperesek és a Minister for Justice and Equality {igazságügyi és esélyegyenlőségi miniszter, Írország} alperes] [*a felek képviselőinek neve és címe táblázatban szerepel*] [omissis] voltak

A JOGVITA TÁRGYA ÉS A RELEVÁNS TÉNYÁLLÁS

- 3 ZK 2015 augusztusa óta Írországban munkát végző és ott tartózkodó horvát állampolgár, aki Írországban a European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015 (az Európai Közösségekről [személyek szabad mozgása] szóló 2015. évi rendelet, 548/2015. sz. S.I.; a továbbiakban: 2015. évi rendelet) révén átültetett 2004/38/EK tanácsi irányelv (a polgárok jogairól szóló irányelv) alapján őt megillető, szabad mozgáshoz való jogát gyakorolja.
- 4 ZK az észak-írországi Belfastban 2016. június 24-én házasságot kötött DLS-sel, aki brazil állampolgár. A polgárok jogairól szóló irányelv és az ír jogba azt átültető 2015. évi rendelet alapján DLS a ZK-val kötött házasságára tekintettel 2017. április 9-én öt évre szóló tartózkodási kártyát kapott. A felek életközössége 2017 májusában megszakadt.
- 5 Az elsőrendű felperes [ZK] arra hivatkozott, hogy azóta nem tudott előrelépést tenni a DLS-sel fennálló házasság felbontására irányuló javaslattal kapcsolatos kérdésekben, és hogy már nem tart fenn kapcsolatot DLS-sel. Az elsőrendű felperes és DLS tehát továbbra is házas, DLS pedig a 2004/38 irányelv és a 2015. évi rendelet alapján továbbra is uniós polgár házastársaként tartózkodik Írországban.
- 6 MS kolumbiai állampolgár, aki 2017 májusában vagy akörül érkezett Írországba, hogy ott tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel tanulmányokat folytasson. ZK és MS kapcsolata 2017 augusztusa óta tart, 2017 decemberében pedig összeköltöztek.
- 7 2019. május 29-én MS ZK élettársaként és a 2015. évi rendelet szerinti, engedéllyel rendelkező családtagjaként tartózkodási kártya iránti kérelmet nyújtott be az ír hatóságokhoz.

- 8 Az alperes 2019. június 6-án azzal az indokkal elutasította ezt a kérelmet, hogy DLS továbbra is a ZK házastársaként részére kiállított tartózkodási kártya alapján tartózkodik Írország területén. E határozatban megállapította, hogy a 2015. évi rendelet és a polgárok jogairól szóló irányelv nem teszi lehetővé, hogy az élettárs a házastárssal egyidejűleg származékos tartózkodási joggal rendelkezzen abban az esetben, ha az uniós polgár házastársa Írországban továbbra is – feljogosított családtagként – rendelkezik származékos tartózkodási joggal.
- 9 2019. június 24-én MS fellebbezést terjesztett elő a 2019. június 6-i határozat ellen.
- 10 2020. január 15-én a fellebbezését az eredeti elutasítással egyező alapon, jelesül amiatt utasították el, hogy a 2015. évi rendelet nem teszi lehetővé, hogy az élettárs – köztük a *de facto* élettárs – a házastárssal egyidejűleg rendelkezzen származékos tartózkodási joggal.
- 11 2020. június 25-én ZK és MS a 2020. január 15-i másodfokú határozat megsemmisítése iránt megindította Írországban a jelen felülvizsgálati eljárást arra hivatkozással, hogy az elutasítás sérti a 2015. évi rendelet 5. cikkét és/vagy a polgárok jogairól szóló irányelv 2. cikke 2. pontjának d) alpontját, 3. cikkének (2) bekezdését, 15., 30. és 31. cikkét.

A RELEVÁNS JOGSZABÁLYI RENDELKEZÉSEK

Az uniós jogszabály

- 12 Elsősorban a polgárok jogairól szóló irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontja az az uniós jogi rendelkezés, amelynek értelmezését kéri az eljáró bíróság a Bíróságtól. A felek az irányelv általuk követett eltérő értelmezésének alátámasztása céljából különbözőképpen, különösen az (5) és (6) preambulumbekkezdésre hivatkoztak.

A releváns nemzeti jogi rendelkezések

A 2015. évi rendelet 2016. február 1-jén lépett hatályba Írországban, és azt a 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetése céljából fogadták el. A 2015. évi rendelet 5. cikke 1. bekezdésének b) pontja a polgárok jogairól szóló irányelv 3. cikke 2. bekezdése b) pontjának rendelkezéseit tükrözi.

AZ ELŐZETES DÖNTÉSHOZATALRA UTALÁS INDOKAI

A felperesek érvei

- 13 A felperesek előadják, hogy a polgárok jogairól szóló irányelv egyetlen rendelkezése sem tiltja tartózkodási kártyának az uniós polgár olyan élettársa részére történő biztosítását, akivel az uniós polgár tartós, megfelelően igazolt

kapcsolatot tart fenn, amennyiben ezen uniós polgár különálló házastársa az irányelv 2. cikkének 2. pontja alapján szintén rendelkezik tartózkodási kártyával.

- 14 A felperesek arra hivatkoznak, hogy az EUB a Secretary of State for the Home Department kontra Rahman és társai ítélet (C-83/11, EU:C:2012:519) 20. pontjában megállapította, hogy a 3. cikk (2) bekezdése a) pontjának célja „a tágabb értelemben vett család egységének fenntartása” azon személyek beutazásának és tartózkodásának megkönnyítése révén, akik ugyan nem tartoznak az uniós polgár családtagjának a 2004/38 irányelv 2. cikkének 2. pontja szerinti fogalmába, de bizonyos ténybeli körülményekből – például gazdasági függés, egy háztartásban élés vagy súlyos egészségügyi okok – adódóan szoros és szilárd családi kapcsolatot tartanak fenn vele.
- 15 A felperesek arra is hivatkoznak, hogy a Bíróság a 22. pontban megállapította, hogy a 3. cikk (2) bekezdésében meghatározott kötelezettségeknek való megfelelés érdekében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a 3. cikk (2) bekezdésének első albekezdésében foglalt személyek kérelméről hozott határozat e személyek személyes körülményeinek alapos vizsgálatán alapuljon, és elutasítás esetén indokolást tartalmazzon.

„22. E kötelezettségnek való megfelelés érdekében a tagállamoknak a 2004/38 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének második albekezdése alapján biztosítaniuk kell, hogy a 3. cikk (2) bekezdésének első albekezdésében foglalt személyek kérelméről hozott határozat e személyek személyes körülményeinek alapos vizsgálatán alapuljon, és elutasítás esetén indokolást tartalmazzon.

23. A kérelmező személyes körülményeire vonatkozó, említett vizsgálat keretében az illetékes hatóságnak – ahogyan ez a 2004/38 irányelv (6) preambulumbekkezdéséből kitűnik – figyelembe kell vennie az adott ügy különböző releváns tényezőit, így például az uniós polgár és az őt kísérni vagy hozzá csatlakozni kívánó családtag közötti pénzügyi vagy fizikai függés mértékét vagy a köztük lévő rokonsági fokot.

24. Tekintettel arra, hogy a 2004/38 irányelv nem tartalmaz pontosabb szabályokat, valamint hogy a 3. cikkének (2) bekezdésében »a nemzeti jogszabályaival összhangban« fordulat szerepel, meg kell állapítani, hogy a figyelembe veendő tényezők meghatározását illetően minden tagállam széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik. A fogadó tagállamnak ennek alapján biztosítania kell azt, hogy a jogszabályaiban alkalmazott kritériumok megfeleljenek a »meg kell könnyítenie« kifejezés és az említett 3. cikk (2) bekezdésében használt, függésre vonatkozó kifejezések általános jelentésének, és ne fosszák meg ezt a rendelkezést hatékony érvényesülésétől.”

- 16 Ezenkívül a felperesek arra hivatkoznak, hogy a Bíróság a Secretary of State for the Home Department kontra Rahman és társai ítéletet (83/11, EU:C:2012:519)

átvette a Secretary of State for the Home Department kontra Banger ítéletben (C-89/17, EU:C:2018:570). A Bíróság a 38–40. pontban megállapította, hogy a 3. cikk (2) bekezdésében előírt vizsgálat keretében a tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságnak figyelembe kell vennie az adott ügy különböző releváns tényezőit, és bár a figyelembe veendő tényezők meghatározását illetően a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, biztosítaniuk kell, hogy az alkalmazott kritériumok ne fosszák meg ezt a rendelkezést hatékony érvényesülésétől.

- 17 A Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) az alperest a *de facto* élettárs által a 2004. évi irányelv 3. cikkének (2) bekezdése alapján benyújtott kérelem elbírálása során terhelő kötelezettségeket tárgyalta a Minister for Justice & Equality és társai ügyben ([2020] IESC 27), amelyben többek között úgy ítélte meg, hogy a szabad mozgáshoz való jogot előmozdítja és alátámasztja, ha az uniós polgár biztos lehet abban, hogy élettársa – akivel hosszú távon tartós kapcsolatot tart fenn vagy remél továbbra is fenntartani – a fogadó tagállamba utazhat és ott tartózkodhat. Márpedig az, hogy az élettárs e támogató jellegű jog hiányában várhatóan nem lenne jelen az uniós polgár életében, gyakorlatilag a szabad mozgáshoz való jog korlátozásának minősül, és azzal ér fel, hogy a jogszabályok a gyakorlatban nem támogatják teljeskörűen a szabad mozgáshoz való jogot.
- 18 A felperesek álláspontja szerint nem egyeztethető össze a 2004/38 irányelv céljaival a ZK élettársa Írországban történő tartózkodáshoz való jogának amiatt történő előzetes kizárása, hogy ZK különélő házastársa tartózkodási joggal rendelkezik, mivel jogi szempontból a házasságuk hivatalosan továbbra is fennáll.
- 19 A felperesek arra is hivatkoznak, hogy a tagállamoknak a polgárok jogairól szóló irányelv (31) preambulumbekzdésére tekintettel a 3. cikkének (2) bekezdése alapján számukra biztosított mérlegelési mozgástér az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) rendelkezéseinek tükrében és tiszteletben tartásával kell gyakorolniuk, ezért a mérlegelési mozgástér nem gyakorolható a Chartában, ezen belül annak 7. cikkében biztosított jogokkal ellentétes módon; lásd: SM kontra Entry Clearance Officer, UK Visa Section ítélet (C-129/18, EU:C:2019:248).
- 20 A jelen ügyben a másodfokú határozatban az szerepelt, hogy ezen elutasítás nem sérti az emberi jogok európai egyezményének 8. cikkéből eredő jogokat. A felperesek azzal érvelnek, hogy a miniszter köteles volt a polgárok jogairól szóló irányelv 3. cikkének (2) bekezdése szerinti mérlegelési mozgástérét a Chartával összeegyeztethető módon gyakorolni, és megvizsgálni azt a kérdést, hogy kell-e az irányelv 7. cikke alapján MS részére tartózkodási jogot biztosítani.
- 21 Arra az esetre, ha a miniszter a jelen ügyben a család tartózkodási jogok párhuzamos biztosításából eredő kockázatára kíván hivatkozni, a felperesek azzal érvelnek, hogy az EUB az ítélkezési gyakorlatában egyértelműen megállapítja, hogy a polgárok jogairól szóló irányelv 35. cikkére kizárólag akkor lehet

hivatkozni, ha a kedvezményezett egyedi helyzetére vonatkozó bizonyítékok szerint e rendelkezések alkalmazandók: McCarthy kontra Secretary of State for the Home Department ítélet (C-202/13, EU:C:2014:345).

- 22 Ezenkívül a felperesek azzal érvelnek, hogy a polgárok jogairól szóló irányelv 35. cikke lehetővé teszi a miniszter számára, hogy elutasítsa az élettárs kérelmét akkor, ha a miniszter gyanúja szerint az a kérelmező, aki azt állítja, hogy már nem tart fenn kapcsolatot a házastársával, valójában még mindig boldog házasságban él, így a tartózkodási jognak az állítólagos élettársa számára történő biztosítása joggal való visszaélésnek vagy csalásnak minősül. A miniszternek azonban – „a szóban forgó egyedi esetre vonatkozó és a joggal való visszaélés vagy csalás fennállásának megállapítását lehetővé tévő konkrét körülmények” (a C-202/13 ügy 53. pontja) révén – az ezen az alapon történő elutasítás igazolása céljából egyedi vizsgálatot kell végeznie. Márpedig a jelen ügyben nem került sor ilyen vizsgálatra. A miniszter tehát – mivel semmi nem utal arra, hogy a felperesek csalást vagy joggal való visszaélést követnének el – a másodrendű felperes fellebbezésének elutasítása céljából nem hivatkozhat erre az általános megállapításra.

Az alperes érvei

- 23 Az alperes előadja, hogy az uniós polgárnak nem lehet a 3. cikk (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett tartós kapcsolata párhuzamosan a (házasság felbontásáról vagy érvénytelenítéséről szóló határozat hiányában) fennálló házasságával, amelynek keretében a házastársat a polgárok jogairól szóló irányelv 2. cikkének 2. pontja alapján az uniós polgárra tekintettel származékos jogok illetik meg.
- 24 A polgárok jogairól szóló irányelv szövegéből és rendszeréből következően származékos tartózkodási jog nem illeti meg az uniós polgár élettársát az uniós polgár házastársával egyidejűleg. A 2. cikk 2. pontjának a) alpontja „a” házastársat említi, és határozott névelőt használ. Hasonlóképpen, a 3. cikk (2) bekezdésének b) pontja is egyes számban fogalmaz: „az” uniós polgár élettársa, akivel tartós, megfelelően igazolt kapcsolatot tart fenn.
- 25 Az alperes azzal érvel, hogy az irányelv soha nem rendelkezett az uniós polgár házasságának és tartós kapcsolatának párhuzamos fennállásáról.
- 26 A polgárok jogairól szóló irányelv kifejezetten rendelkezik azokról a körülményekről, amelyek között a volt házastárs a 13. cikk szerinti tartózkodási jog házasság felbontását vagy érvénytelenítését (vagy a regisztrált élettársi kapcsolat megszüntetését) követő megtartására lehet jogosult. A polgárok jogairól szóló irányelv rendszerében e rendelkezés szabályozza a családi kapcsolat felbomlását. Közelebbről: e rendelkezés értelmében a házasság a házasság felbontásának (vagy az érvénytelenítési vagy a megszüntetési eljárásnak a) kezdeményezéséig tart. A polgárok jogairól szóló irányelv az uniós polgár

házasságának felbontásáig, vagy legalábbis a házasság felbontására irányuló eljárás kezdeményezéséig nem ismeri el másik tartós kapcsolat fennállását.

- 27 A polgárok jogairól szóló irányelv fenntartja a közeli hozzátartozókat – például a házastársakat – megillető beutazási és tartózkodási jog, valamint a tartós kapcsolatban álló élettársak és az adott esetben az uniós polgárral csak távoli kapcsolatot tartó „más” családtagok tág csoportja beutazásának és tartózkodásának elősegítésére vonatkozó kötelezettség közötti különbségtételt. Még ha a kérelmező bizonyítja is, hogy tartós kapcsolatban áll egy uniós polgárral, ez kizárólag arra kötelezi a tagállamokat, hogy elősegítsék a kérelem benyújtását, egyedileg megvizsgálják a személy körülményeit, és elutasítás esetén indokolással szolgálnak.
- 28 Az irányelv nem tartalmaz rendelkezéseket arra vonatkozóan, hogy mikor és milyen körülmények között lehet úgy tekinteni, hogy a házasság a házasság felbontásáról szóló ítélet hiányában is megromlott.
- 29 Az irányelv szellemisége, előzményei, tárgya és célja ugyanis a család egységének előmozdítására és fenntartására irányult, és mivel a házastárs a tartózkodási jogát a különválást követően is megtartja a házasság felbontásáról szóló ítélet meghozataláig, a származékos jogok ezzel párhuzamos biztosítása nem előmozdítaná, hanem aláásná a család egységét. A hatodik preambulumbekzdés értelmében az uniós polgár és annak törvényes házastársa családi egységet alkot a házasság felbontásáról vagy érvénytelenítéséről szóló határozat meghozataláig.
- 30 Habár a polgárok jogairól szóló irányelv vagy a 2015. évi rendelet nem tiltja kifejezetten a származékos tartózkodási jognak a házastárssal egyidejűleg a tartós élettárs részére történő biztosítását, azt nem is írja elő kifejezetten. Ha a jogszabályi rendelkezések szövegezői lehetővé kívánták volna tenni a származékos jogok párhuzamos biztosítását, ezt kifejezésre juttatták volna.
- 31 Az alperes utal az Európai Tanácshoz és az Európai Parlamenthez intézett COM [2009] 313 végleges bizottsági közlemény 2.1.1. pontjára, amelynek értelmében a tagállamok nem kötelesek elismerni a poligám házasságokat sem, ha saját jogrendjükkel ellentétes. Hasonlóképpen, az uniós polgár élettársa nem folyamodhat tartózkodási engedélyért, ha élettársa már házas, és házastársa a polgárok jogairól szóló irányelv alapján már tartózkodási joggal rendelkezik. Az irányelv akként történő értelmezése, hogy az lehetővé teszi több házastárs vagy élettárs – köztük *de facto* élettárs – számára, hogy származékos jogokat élvezzen, a poligámia előmozdítását jelentené – még akkor is, ha a poligámia informális változatáról van szó –, ami ellentétes az egyes tagállamok társadalmi szokásaival és jogrendjével.
- 32 Az alperes azzal érvel, hogy e jogoknak a felperesek által hivatkozott körülmények között történő párhuzamos biztosítása emberkereskedelemhez hasonló visszaélésekhez vezethetne. A polgárok jogairól szóló irányelv releváns rendelkezéseinek a felperesek által támogatott értelmezése növelné a tagállamok

számára nehezen felderíthető csalás és joggal való visszaélés kockázatát. Márpedig annak lehetővé tétele, hogy a valamely uniós polgárral állítólag tartós kapcsolatban álló *de facto* élettárs az irányelv alapján az uniós polgár házastársával egyidejűleg érvényesítsen származékos jogokat, lehetetlenné tenné [a csalás és a jogokkal való visszaélés] anélkül történő felderítését, hogy a tagállamok az uniós polgárok és családtagjaik magánéletére vonatkozó vizsgálatokat végeznének. Ez nem célravezető, és önmagában akadályt képezne ezen uniós polgárok és a szabad mozgáshoz való jogukat ténylegesen gyakorló családtagjaik számára.

Azon indokok ismertetése, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróság az ügyet a Bíróság elé utalta

- 33 Amennyire megállapítható, a Bíróság vagy valamely másik tagállam bírósága még soha nem vizsgálta a származékos jogok 2. cikk 2. pontja és a 3. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján az uniós polgár házastársával párhuzamosan az élettársa javára történő biztosításának kérdését. Az eljáró bíróság emiatt nem állapíthatja meg, hogy *acte clair*ről van szó, és hogy ezért a 267. cikk alapján történő előzetes döntéshozatalra utalás felesleges lenne.
- 34 Az Srl CILFIT és Lanificio di Gavardo SpA kontra Ministry of Health ítélet (C-283/81, EU:C:1982:335) értelmében az uniós jog helyes alkalmazása e tekintetben nem olyan nyilvánvaló, hogy az a felvetett kérdés megoldásának módját illetően minden észszerű kétséget kizár. Az uniós jog következetes értelmezéséhez és az alapjogvita elbírálásához célszerű és szükséges a Bíróság közreműködését kérni annak megállapítása céljából, hogy lehetővé teszi-e az irányelv, hogy uniós polgár házastársával párhuzamosan az élettársa is rendelkezzen származékos tartózkodási joggal.

MELLÉKLETEK

[Mellékletek listája]

[omissis]

Dátum: 2022. március 2.

[omissis]

Judge of the High Court of Ireland (Írország felsőbbbíróságának bírója)